

man mente, at man i hvert Tilfælde skylde Thinget en Beretning om, hvorledes det var gaaet til i Udvalget. Man valgte Udvalgets Formand til at afgive denne, og det forekommer mig at være naturligere, at Ordføreren havde skyldet sig dermed, da dette ikke kunde tage lang Tid, og der saa vilde have været Leilighed, hvis denne Udvalgets Betænkning havde foreligget, til at faae Sagen klar, og den vilde enten være falden bort eller fremkommen i regular Form for Næsteden. Jeg siger ikke dette som en Behreidelse, den ærede Ordfører har ikke den Interesse i Sagen som jeg; den ærede Ordfører har maaske opfattet Afstemningen noget anderledes. Men, jeg siger dette, for at gjøre det klart, at vi ikke tænkte paa at berede Nogen nogen Overraskelse, som man dog ikke kunde berede, thi Udvalgets Medlemmer vare paa det Rene med, hvorledes Sagen stod, og heller ikke paa ad kunstige Veie at føre den frem; men vi gjorde det, fordi vi tilskrive Sagen en saa stor Betydning, og det var den eneste Maade, hvorpaa vi kunde faae den frem. Jeg tror derfor i Virkeligheden, at navnlig det Hensyn, at Udvalget var fuldstændig færdig med sine Forhandlinger, saa at Betænkningen ikke kunde indeholde Andet end, hvad her foreligger, ikke Andet end disse Forslag med en noget forskjellig Motivering fra de forskjellige Sider, maa have Betydning, saa at man ikke kan afvise en saadan Sag, hvis man ellers er enig deri. Sagen er ganske vist i og for sig ikke stor, men jeg tror dog, at det har megen Betydning, om en stor Del af den unge Slægt i flere Aar kommer til at lide under et Tryk, som vil volde den baade aandelig og Legemlig Skade. Og naar de Herrer have gjort sig bekendte med den af Dr. Hertel udgivne Bog, kan man vel kritisere den og paasta, at der maaske tilskrives Skolen for megen Indflydelse paa den Syglighed, som faktisk er tilstede, thi den hviler paa bestemte Dødsninger; at der er andre Aarsager til denne, vil jeg villig indrømme, men at Skolen ogsaa har Skyld i den Henseende, det tror jeg er uimodsigeligt. Thinget har jo ogsaa vedkjendt sig denne Anskuelse, idet det har bevilget den høitærede Kultusminister en Sum Penge til at anstille Undersøggelser ogsaa udenfor Kjøbenhavn, for at komme næriere paa det Rene med de andre Aarsager, som i saa Henseende kunde være tilstede. Jeg tror, at mangan Fader vilde takke enhver af de Herrer, som i dette Die-blik ved at vedtage dette Lovforslag, vilde stemme for at befri hans Søn fra en Ulykke, som maaske kan virke langt frem. Det er ikke blot det, at han maaske i nogle Aar kan befinde sig ilde, men hvad der er meget værre, er, at den aandelige Elasticitet, den aandelige Produktionsevne for-dæres hos en Del af disse Folk, som senere skulle benyttes i denne Retning til at gjøre Gavn for Landet. Foraaavildt som man altsaa deler den Anskuelse, at denne Bei er god, saa vil jeg

bede de Herrer at stemme for dette Lovforslag uden at tage de politiske eller de saakaldte parlamentariske Hensyn i Betragtning. Jeg vilde ønske, at det ærede Medlem for Maribo Amts 5te Valgkreds (Larsen) altid havde en ligesaa fin Følelse overfor den parlamentariske Spømmelighed, som han ved denne Leilighed har vist sig saa ivrig for.

Bajer: Derjom det skulde hælde, hvormed det ærede Medlem nu sluttede, idet han udtalte Ønske om, at dette Lovforslag omtrent i den Form, det nu har, maatte blive ophøiet til Lov, er det muligt, at der vilde være de Fædre eller Mødre, som vilde finde, at der var Noget at takke for; men ligesaa bestemt følger jeg mig overbevist om, at en saadan Stemning vilde være aldeles forbi-gaaende, og det vilde meget snart vise sig, at Stemningen vilde vende sig til den modsatte Side, saa at man vilde bebreide os, at vi her saa sent paa Samlingen havde presket en Sag igjennem, som trængte til en ganske anderledes Overveielse, inden den blev færdig. Dette er blevet kaldet en ganske lille Reform; det er det Udtryk, som blev brugt af den høitærede Undervisningsminister, paa hvis Vegne den høitærede Justitsminister er mødt idag. Ja, det er nu ligesom man tager det; jeg er i og for sig ikke bange for smaa Reforme, naar de føre i den rigtige Retning, men jeg nærer stor Skræk for dem, naar de vise tilbage istedetfor fremad, og det er min Overbevisning, at, hvis vi gjøre det her foreslaaede Skridt nu, saa vil man komme bort fra det, som her være den saakaldte lærde Skoles Maal. Vi skulle ganske vist først og fremmest tage Hensyn til Eleverne, men der er ogsaa andre Hensyn at tage end dem, der her er Tale om. Vi skulle lette Eleverne Arbeidet, hvis de ere overbebyrdede, men Spørgsmaalet er, paa hvilke Punkter vi skulle lette dem Arbeidet. Skolen er i den Henseende ligesom et Skib, der seiler fra Havn til Havn; overalt føler det Lyst til at indtage en ny Ladning, men man kan ikke blive enig om, hvad man skal taale overbord af det Gamle for at skaffe Plads til den nye Ladning. Det er imidlertid dette, som man først og fremmest maa blive enig om, forinden man begynder at reformere Skolen. Er man ikke først enig om dette store Spørgsmaal, saa kan man let tage fejl, og det er min Overbevisning, at man netop vil tage fejl i den Henseende. Man har ogsaa brugt et andet Billede, som maaske er nok saa betegnende, idet man har sammenlignet Skolen med en Skov, i hvilken der skulde hugges ud; de unge Træer kunde ikke faae tilstrækkelig Lys og Luft, og derfor maatte der offres Noget. I den Henseende vilde jeg ønske, at der var flere af de ærede Medlemmer i denne Sal, som havde hørt en Forhandling, som i Winter blev ført i Kjøbenhavns pædagogiske Selskab. Man trykkede sig først i nogen Tid ved at komm-